

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

TÜRKÇE A1 DERSİ
BİTİRME TEZİ

“SU ve NA”

Rehber Öğretmen: Arzu ÜNAL

Öğrencinin Adı: Naz

Öğrencinin Soyadı: ÖZTÜRK

No: D-1129-0141

Sözcük Sayısı: 3.411

Araştırma Sorusu: İnci Aral'ın “Ölü Erkek Kuşlar”, adlı yapıtında odak figürün yaşadığı iç çatışmalar yapıtta nasıl ele alınmıştır?

Abstract(Öz):

IB Diploma Programı A1 Türk Dili ve Edebiyatı dersi kapsamı içinde hazırlanan bu tezde, İnci Aral'ın “Ölü Erkek Kuşlar” adlı yapıtında, odak figürün yaşadığı iç hesaplaşmalar nedeniyle ortaya çıkan çatışmalar ele alınacak ve figürler arasındaki anlaşmazlığın kişilik bölünmesiyle olan bağlantısına vurgu yapılacaktır. Odak figürün kendine olan güvensizliği ve bölünmüş olan benliğinin nedenlerine inilecek ve benliğini bulma çabası ele alınacaktır. Çift kişiliğinin ve tutarsızlığının yarattığı çatışmalar ve diğer figürler üzerindeki olumsuz etkisi işlenecektir. Kadının toplumdaki yerinin yanı sıra, teze adını veren “Su ve Na” ifadesinden de anlaşılacağı gibi odak figürlerin ruhsal çözümlenmelerine ve yaşadıkları büyük problemlere değinerek aralarındaki çatışmalar ele alınacaktır. Tezin sonunda, aidiyetsizliğin ve kadının toplumdaki yerinin baskın olarak yarattığı kişilik bozukluğunun, bireyin hayatının ilerleyen dönemlerini nasıl olumsuz etkilediğine ve çatışmalar yarattığına vurgu yapılacaktır.

Sözcük Sayısı: 124

İÇİNDEKİLER:

1. Giriş.....	4-5
2. Yapıtta İşlenen İç Çatışmalar.....	5-6-7-8-9-10-11-12
2.1. Köy ve Kasaba Uzamları.....	5-6-7-8
2.2. Aile	8-9
2.3. Kadının Toplumdaki Yeri.....	10-11-12
2.3.1. Odak Figür ve “Su”.....	10-11
2.3.2. Odak Figür ve “Na”.....	11-12
3. Çatışmalar.....	12-13-14-15-16
3.1. Evliliklerin Yozlaşması.....	13-14-15
3.2. Aşk ve Sadakat.....	15-16-17
4. Sonuç.....	17-18
5. Kaynakça.....	19

Araştırma Sorusu: İnci Aral'ın “Ölü Erkek Kuşlar” adlı yapıtında iç hesaplaşmalar nedeniyle yaşadığı çatışmalar yapıtta nasıl yansıtılmıştır?

“SU” ve “NA”

1.Giriş:

İnci Aral “Ölü Erkek Kuşlar” adlı yapıtında aidiyet ve benlik arayışı, içsel çatışmalar doğrultusunda gelişen kadın-erkek ilişkileri, evlilik kurumunun yozlaşması, toplumsal ve düşünsel farklılıklar, iletişimsizlik ve yaşamı sorgulama gibi kavramları işlemiştir.

Aral, yapıt boyunca toplumun farklı kesimlerinden olan bireyleri ele alarak, toplumsal uçurumların ikili ilişkiler üzerinde nasıl baskın olduğundan bahsetmiştir. Kasaba uzamında büyüüp yetişmenin getirdiği olumsuzluklar, kent hayatına her ne kadar uyum gösterilse de bireylerin boşluğa düşmelerine neden olmuştur. Büyük bir bilinmezlik ve doyumsuzluk içerisinde savrulup giden odak figür Suna için, hayatın sunabilecekleri çok sınırlıdır. Yapıt boyunca belirgin olan bu karamsarlık ve çaresizlik, tüm olay örgüsüne hâkim olmakla birlikte, diğer karakterlerin de ruhsal durumları üzerinde derin etkiler bırakmıştır.

Yapıtta ataerkil baskıyla silikleştirilen kadının toplumdaki rolünün sadece “kadınlık” vasıflarına indirildiği ve erkeğe hizmet yönünde şekillendirildiğinin üstünde çokça duran Aral, Suna'nın ezilmişliği ve tamamlanamayan karakteri aracılığıyla kurguyu oluşturmuştur. Odak figür Suna'nın içinde iki ayrı kadın yaşamaktadır; Su ve Na. Su, uysal, uzlaşmacı, gelenek ve göreneklere bağlı, erkek egemenliğinde yaşamaya alışmış kadın figürünü temsil ederken, bozuk saydığı ve kendi doğru bildiklerine ters düşen her türlü düzene karşı çıkmaya hazır, asi ve özgürlüğüne düşkün yönünü ise “Na” temsil etmektedir. Suna, sürekli iç çatışma halinde olan çift benliği ve bölünmüşlüğü içerisinde, birde kocası Ayhan'ın en yakın arkadaşı Onur'a âşık olunca içinde bulunduğu durum daha da zorlaşmıştır.

Bu ezilmişlik ve hissedilen eksiklik, köy-kent, modern-geleneksel, aşk-sadakat gibi ikilemlerden beslenmiş, iyi bir eğitim ve sosyal yapı bu eksiklikleri tamamlamaya yetmemiştir. Suna'nın iç hesaplaşmaları doğrultusunda şekillenen yapıtta, bilinç akışıyla okuyucuya aktarılan, geçmişin ve bugünün iç içe olduğu, tüm karakterlerin hayatlarında ani geriye dönüşler yer almaktadır.

2) YAPITTA İŞLENEN İÇ ÇATIŞMALARIN NEDENLERİ:

Yapıtın gelişimindeki en önemli etmenlerden biri kuşkusuz odak figürün yaşadığı iç çatışmalardır. Yetiştigi toplumda kadına biçilen değer, aile baskısı ve sosyal sınıf farklılıkları, yapıt ilerledikçe de hiçbir zaman doldurulamayan iç boşluğunun en önemli nedenlerinden olacaktır. Bu eksiklikler ve iç hesaplaşmalar, yerini daha sonrasında telafisi zor çatışmalara bırakacaktır.

2.1. Köy-Kasaba Uzamları:

İnsan hayatının devamında şüphesiz en etkili olan dönem, çocukluk dönemidir. Birey, her ne kadar çok iyi eğitim görmüş ve hayat standartlarını yükseltmiş olsa da çocukluk döneminde yaşananlar, insanın geleceğinin şekillenmesinde etkilidir.

Yapıtta köy-kent çatışmasının izlerini taşıyan iki figür Onur ve odak figür Suna'dır. Her iki figürün de çocukluğu kırsal kesimde geçmiştir. Her ne kadar ikisi de kent yaşamına zamanla uyum sağlamış, kendilerini yetiştirmiş ve entelektüel birikime ulaşmış olsalar da geçmişlerinden ve alışkanlıklarından kopamamışlardır.

Odak figür Suna, Ege'nin küçük bir kasabasında doğmuştur. Bu kasaba, gelenekselliğın dışına çıkmayan, dar görüşlü ve tutucu bir ortamdır. Baba figürünün eksikliği ve annenin her türlü sıkıntıyı üstlenmesi Suna'nın İstanbul hayatı öncesinde en çok üstünde durulan noktalardan biri olmuştur. Kent yabandır ve bilindiktir. Yaşamlar ürkek ve belirli çizgiler içinde ilerler, özgürlük kavramının gerçekliği erkekler için bile belirli bir sınırdadır, kurallar, örf ve adetler doğrultusunda ilerleyen birbirine bağımlı hayatlar yaşanır:

“İzin günleri gruplar halinde o küçük Ege kentinde dağılıp da ezik, ürkek, kimliksiz, bacaklarımız birbirine dolaşarak yürürken kentin ayaktaımı itlerinden sakınmak için

durmadan kaldırım değiştirir, birbirimize iyice sokulup kol kola girerdik. Bu sırada esnaf kapı önlerine çıkar, tezgâhtarlar gereksiz yere kapı önlerini sularken apış aralarını kurcalayarak sırtırlardı. Kent, ağzını açıp bizi yutmaya hazır beklerdi.”(Aral, 20)

Annesinin terk edilmesi ve tüm sorumlulukları yüklenmesiyle Suna'nın kişilik bölünmesi, yaşadığı dönem, tek dayanağı olan annesini kaybettiği yıllara rastlar. Suna bu yıllardan itibaren kent uzamı karşısında kendini yalnız ve çaresiz hissederek bir sorgulayış sürecine girer. Yaşadığı ruhsal bunalımlar, diğer bir deyişle esenliksiz duygular odak figürün hayatını yapıtın bu bölümünden sonra koşulsuz bir biçimde değiştirir.

“Söyleyin artık, ne oldu ona, diye bağıyorum Dere Sokağı'nın ortasında. Gök gürültüleri arasında yok oluyor sesim. Art arda şimşekler çakıyor. Böyle olacağı belliydi zaten, yıldırım düşüyor işte! Tam ortamdan ikiye bölünüyorum. Kolumdan çekip gidelim buradan, diyor öteki yanım. Hayır diyorum hayır, annemi istiyorum ben. Annen öldü aptal, diyor, Na”(Aral,75)

Annesinin ölmesiyle beraber yengesinin yanına taşınan Suna'nın iç hesaplaşması, kasaba uzamında yaşadığı bıkkınlık ve yengesinden gördüğü baskıyla kendini bulma aşamasında gelgitler yaşamasına sebep olur. Sürekli, nasıl bir kadın olması gerektiğini düşünen, sevgiden yoksun büyüyen ve tutucu davranışlarıyla yengesinin himayesi altında yaşamak zorunda olan Suna'nın “Na” yönü gittikçe ağır basar. *“...Mushuğun taşına koyarken ellerimden kayıyorlar, büyük bir şangırtı kopuyor. Yengemin tokadı hızla yüzüme iniyor. Çok şaşkınım, başım dönüyor. Eğilip kırıkları ağır ağır topluyorum.”(Aral,78).*

Yapıtta, köy uzamında benzer sorunlarla yetişmiş diğer bir figür ise, Onur'dur. Onur, küçük bir kasaba uzamında büyümüştür. Babası, varlıklı ve saygın biriyken kumar borçları nedeniyle zorlu günler yaşamış ve en sonunda ailesini terk etmiştir. Küçük bir çocuk gözünden anlatılan figürlerin geçmişleri acılarıyla doludur. Kasaba uzamı, çocukların küçük yaşlarında büyümek zorunda bırakıldığı, annelerin her zaman acı çektiği olay dizileri olarak betimlenmiştir. Daha sonrasında annesiyle birlikte dedesinin yanına taşınan Onur'a, buradaki çocukluk dönemi boyunca nasıl “erkek” olması gerektiği ve bir erkeğin ağlamasının zayıflık olduğu düşüncesi aşılır. Güçlü olup ailesine her konuda sahip

çıkmasının zorunluluğu üzerinde durulur. “ ‘Erkekler hiçbir şeyden korkmaz, ’diyor annesi.’ Sen erkeksin, bak baban da gelmiyor, sen bu evin erkeğisin artık. Sen böyle kuşlardan korkarsan kime güvenirim ben?” (Aral,135). Aral, Onurun kasaba hayatını betimlerken sadece tek taraflı kadın baskısına ve kadının toplumdaki yerine değinmekten çok, erkeklerinde çocukluktan beri nasıl kalıplara sokulduğunu, önyargılı ve baskılarla yetiştirildiğinde, geleneksel Türk toplumu eleştirileri içerisinde yer vermiştir. “Kız gibi olacak bu çocuk, diyor baba’, ‘erkek gibi davran şuna, gel buraya bakayım, erkeksin sen anladın mı? Erkek çocuklar çiçek toplamaz, kuş avlar. Sapanın var mı senin sapanın?’ ‘Kuşlara yazık ama...’Yahu bu çocuğu ibne yapacaksın sonunda kadın! “(Aral,125)

“Bir erkeğin böylesine çaresiz, bu kadar çekince*/siz ağlaması çok dokunaklı ve insanca görünmüştü ona. Çocukluğunu anımsamıştı, kendisine bu konuda söylenenleri, yasaklamaları. Bu yüzden çok sevdiği bir arkadaşından ayrılırken içinden geldiği halde ağlayamamıştı. Annesinin ölümünde, çocuğunun doğumunda, üç yıl ayrıldıktan sonra Türkiye’ye ilk girişinde, daha birçok zaman, birçok yerde, birçok şey için, sevinçten ya da kederden ağlamak istediği halde ağlayamamıştı...”(Aral,133)

2.2. Aile:

Aile, kuşkusuz insan hayatındaki en önemli kurumdur. Her ne kadar köy ve kasaba uzamlarının bireylerin yetişip gelişmesi üzerindeki etkileri büyük olsa da geleneksel ve baskıcı yapının kişi üzerinde yarattığı etkinin büyük bir kısmından da aile sorumludur. Başta odak figür olmak üzere, tüm figürlerin yaşadığı kişilik bozuklukları ve içsel çatışmaların kökeni de ailedir.

Odak figür Suna’nın kasaba uzamında başlayan hayatına bakıldığında, aile yapısının sağlıksız ve aile fertlerinin birbirleriyle bağlarının kopuk olduğu görülür. “Ailenin direği” veya “dayanağı” olarak nitelendirilen baba figürü, odak figürün ailesinde aynı değeri görmemiştir. Zayıf, zavallı ve sürekli bir karamsarlık halinde olan baba, hayattan memnun değildir, artık yolun sonuna gelmiştir ve intihar ederek hayatına son verir. Aral her ne kadar kadın üzerinde yaratılan baskının üzerinde çokça durmuş olsa da kadınları ürkek ve sancılı; erkekleri ise edilgin ve zavallı betimleyerek iki cinsle de duygudaşlık kurmayı amaçlamıştır.”...Birkaç hafta önce babamı bahçede elinde bir çamaşır ipiyle,

kendini dut ağacına asmak isterken yakalamıştım. Dehşet içinde kendimi yerlere atıp ağlayıp dövünürken gülmüştü bana; şakacıktan öyle yaptığımı, gidip komşudan annemi çağırمامı, annem onu bırakıp gezmeye gittiği için çok canının sıkıldığını söylemişti. Söz vermişti ben gidip gelene kadar kendine bir şey yapmayacağına...”(Aral,58)

“Birkaç gün önce okuldan geldiğimde babamı evde bulamamıştı. Arka bahçede o zamanlar ne olduğunu bilmediğim bir tenişir tahtası vardı. Islaktı, sukabağı bir tas duruyordu üstünde. Sabunlu sular betona yayılmıştı. Annem omuzlarına atılmış kareli mantosuyla evin içinde dolaşıyordu ağlayarak. Çok yakında gelecek baban, dedi bana inanmadan. Ertesi gün İstanbul’dan ağabeyim geldi. Yatılı okulda okuyordu. Oda kapısında durdu. Gözleri kızarmıştı ağlamaktan. O zaman babamın bir daha gelmeyeceğini bildim. İçimde biri, ağlamalısın diyordu durmadan. Baban öldü senin, ağlasana.”(Aral, 58)

Babasının aileden ayrılması ile ilk şoku yaşayan Suna için artık tek dayanak annesidir. Annesiyle birlikte dayısının yanına taşınan Suna, sırtındaki yükü taşımaktan hasta düşen annesinin ölümüyle iyice sarsılır ve bu ölüm, kişiliğinde büyük yaralar açar. Odak figürün yapıtın ilerleyen bölümlerinde de annesinden sıkça söz etmesi, ona verdiği değeri kanıtlar niteliktedir.

Anne güçlü, çocuklarını seven ama aynı zamanda mutsuz, hasta ve terk edilmiş hissedilen bir kadındır. Ailesine bakmak için sürekli çalışması gerektiğinin bilincinde olmasıyla beraber, hastalığının farkına bile varamayacak kadar özverili ve düşüncelidir.

Suna’nın hayatından ebeveynlerinin çıkması ve çekirdek aile kavramının yok olması, özellikle bu tür geleneksel toplumlarda eksiklik olarak görülen “yetim” öksüz” tanımlamalarını ortaya çıkarmıştır. Yetim kalan Suna, toplum için tehdit oluşturur. Gençtir, güzeldir ve “yanlış” yapmaya eğilimlidir, hiç istenmediği halde dayısının ve yengesinin himayesinde kalmıştır, bu nedenle Sunaya uygulanan baskı ve şiddet adeta kadının toplumdaki yerini belli etmek ve ‘yozlaşmayı’ engellemek amacıyla Suna için gerekli görülmüştür.

“Kolay mı, diyor yengem dayıma. Kız çocuğu bu, erkek olsa hadi neyse. Nasıl kadın olacak, bir evi çekip çevirmeyi nasıl öğrenecek boş bırakırsan... Daha az tereyağı sür ekmeğine! Senin annen de çok müsrifti. Hiç para tutamazdı. Zavallı baban para yetiştiremezdi onun hırsına. O şapkalar bilmem neler... Har vurup harman savurdular... Neveser, diyor dayım. Neveser... Ne var? Nedir o kaş göz? Diyor yengem, hırçın. Yalan mı? Bir dikili ağaç mı bırak... Tamam, kes artık, diyor dayım.” (Aral,78)

2.3.Kadının Toplumdaki Yeri

Kadın psikolojisinin egemen olduğu yapıtta Suna'nın iç hesaplaşması anlatılmıştır. Ailenin ve toplumun dayatmaları, aslında kadının hayatına şekil vermekle ilgilidir. Kadın, doğurgandır, uysaldır ve terbiyelidir, belirli çizgiler, kurallar içinde yaşamak zorundadır. *“Ben orta sınıf bir aile çevresinde ‘kız çocuğu’ olarak büyütülmüş, aile ve çevre baskısı ile korkak, edilgen, uzlaşmacı, uysal ve evcil biri haline getirilmiş otuz beş yaşlarında bir kadındım. Yükseköğrenim görmüş olmam bu niteliklerime olumsuz etki yapmadı.”(Aral,36)*. Erkek kuralları ile yönetilen bir dünyada sorunlar içinde boğulan, hayal ve düş olmazlıkları içinde dağılmış, ikinci cins bir insan modeli karşımıza çıkmaktadır. Romanda toplum insanın kendisi için kurduğu dünyayı yıkmaya çalışan, onu kalıplaşmış rollere hapseden olumsuzluklar olarak betimlenmiştir. Bu olumsuzluklar içerisinde Suna, karşımıza iki farklı bölünmüşlükle çıkar.

2.3.1.Odak Figür ve “Su”

Odak figürün toplum ile uzlaşmacı ve tüm dayatmaları kabul etmiş tarafı Su'dur. Su, geleneksel aile yapısını benimsemiş, kadının rolünü ev ve çocuk kavramlarıyla sınırlandırmış ve eş olmaya koşullanmıştır. Toplumun kadından istediği ne varsa Su onu gerçekleştirmeye ve benimsemeye hazırdır. Bir kadının elde edebileceği başarılar veya karşısında durabileceği yanlışlar onun için pek bir şey ifade etmemektedir. Henüz çocukken bile oynanacak olan oyunlar, gösterilmesi gereken davranışlar toplum tarafından belirlenmiştir.

“...Dokuz kiremit oyunumuz yarım kalır, hemen eve koşarım. O da erkek çocuklarla erkek çocuk oyunları oynuyorum diye kulağımı ya da saçımı çeker. Kız çocukları

evcilik oynar, bebeklerini giydirir, hanım hanımcık olur, der. Niye söz dinlemiyorsun bakiim ha? Ben olmasam yetimhanelere düşecektin, görürdün gününü o zaman... Nerede senin elişin, hani nerede? Sıçandışi, hiristo teğeli yapmayı bile öğrenemedin daha. Sokak kızı olacaksın bu gidişle başıma, başıma bela olacaksın anladın mı? Kur sofrayı çabuk!”(Aral,76)

Suna'nın bu yönü öylesine boyun eğmiştir ki hayalleri bile toplumun şekillendirdiği biçimde gelişir. Sınırlandırılmış hayalleri; yetiştirilirken etkisinde kaldığı her şey, ona yaşamı sorgulamayı yasaklamış ve sıradanlıktan kurtulma dürtüsünü giderek teslimiyete dönüştürmüştür.

“Bir gün benim de bir evim olacak. Tül perdelerim, koltuklarım, tencerelerim olacak. Bahçemde iri papatyalar, şebboylar, akşamsefaları yetiştireceğim. Tekir bir kedim, beni çok seven, hiç bırakmayacak bir kocam olacak. Evimizi tertemiz tutacağım. Güzel yemekler yapacağım. Akşamları radyoda diş macunlu bilgi yarışmasını izleyeceğiz. Kimse karışamayacak bize. Git yat bakiim, diyemeyecek kimse. (Aral,77)

2.3.2.Odak Figür ve “Na”:

Odak figürün özgürlükçü, kendine güvenen, yanlış olduğunu düşündüğü her şeye karşı çıkmaya hazır yönü ise yapıtta “Na” olarak anlatılmıştır. “Na,” büyüdüğü ve çocukluğunu geçirdiği uzama tepkili, bağlarından kopmak isteyen, alışılmışlıkların dışında bir yaşam hayal eden bir bireydir. Suna'nın bölünmüşlüğü içerisinde onu çatışmalara ve bilinmezliklere sürükleyen, aşk ve sadakat arasında seçim yapmaya zorlayan tarafı “Na”dır. Arayış içinde, mutsuz, nevrotik, bunalımlı ve saplantılı hale gelmesindeki en önemli etkenlerden biridir. Kadınlık özelliklerinin ve tipik kadın figürünün baskı yoluyla kabul ettirilmeye çalışıldığı her olay, Suna'nın bu yönünün git gide değişmesine, onun hayat karşı daha da tepkili olmasına neden olmuş, kadın olmanın ve karar mekanizması geliştirmenin önemini kavrayamamıştır. Yapıtın ilerleyen kısımlarında Suna'nın başarısız evlilikler yapıp evlilik kurumunu

yozlaştırmasına sebep olmuştur. Bireyin kendini kaybetmesinin asıl nedeni toplumsal baskılar sebebiyle zıtlasmaya yönelik çift kişiliğidir.

“Onların gayesi istifade etmektir, diyor. Kandırırlar, baştan çıkarırlar, ziyan zebil ederler, sonra ortada bırakıverirler. Aman kızım göreyim seni, şerefimize leke sürme. Bak ev sahibinin yarım akıllı kızına. Babası hacı, kız kocaya kaçtı. Beş aylık da gebemiş. O Sabih denen zibidi de nikâh yapmıyormuş. Ne ağlıyor anası bir görsen. Çulsuz it. Babası razı olsun, içgüveysi geleceğim, diyormuş. Tabii onun derdi mal mülk. Adamcağıza inme inecek. Bir kızın namusu her şeydir. Erkek milleti cibilliyetsizdir unutma. Akılları şeylerindedir.”(Aral,151)

3) ORTAYA ÇIKAN ÇATIŞMALAR:

Odak figürün yaşadığı içsel çatışmalar, kasaba uzamını terk ettikten ve İstanbul’a yerleştikten sonra da devam etmiştir. Çift bölünmüşlüğü önüne geçemeyen Suna, İstanbul’daki ilişkilerin de başarılı olamamış ve ortaya başta odak figür olmak üzere herkesi etkileyen çatışmalar çıkmıştır. Sürekli devam eden memnuniyetsizlik, depresif ruh hali, evliliklerin yozlaşması, duygusal çöküntüler ve duygulardan emin olamama gibi problemlere dönüşmüş, yapıt boyunca tüm ilişkileri etkilemiştir.

3.1.) Evliliklerin Yozlaşması:

Baskı ve tutucu bir ortamın içinde yetişen Suna için evlilik kurumu, yanlış seçimler ile başlayıp bunalımlar ile son bulmuştur. Sevginin ani, yoğun olarak baş göstermesi; mutluluğun kısa bir süre küçük şeylerle yaşanıp daha sonrasında bu mutlulukların yetmemeye başlaması Suna’nın tüm ilişkilerinin ortak özelliği olmuştur. Sonunda yeni bir düzen kurma, kaçma isteği ile son bulan iki evlilik yapan Suna için, evlilik kurumu ve evliliğin ifade ettikleri çok farklı olmuştur. Odak figür her ne kadar hem kasaba uzamında, hem de İstanbul’da farklı karakterlere sahip insanlarla farklı evlilikler yapmış olsa da, iç huzurunu ve bütünlüğünü kuramamış Suna için her türlü resmi, gayri-resmi ilişki

hüsranla son bulmuştur. Suna'nın aşırı bunalımlı ruh hallerini geçmişe dönüş teknikleri ile harmanlayan Aral, evlilik kurumunun yozlaşmasını ve Suna gibi tiplerin toplum içindeki aidiyetsizliklerini açıkça yansıtmıştır.

Yapıt boyunca Aral tarafından “adam” olarak adlandırılan figür Suna'nın yaptığı ilk evlilik olmuştur. Kişinin isminin yapıtta geçmemesi, silik karakterini ve sıradanlığını vurgular niteliktedir. Kasaba uzamında tanıştığı “Adam”, aşırı korumacı bir ailenin tek çocuğu olarak yetişmiş, çekingen, kadınlara karşı nasıl yaklaşması gerektiğini bilmeyen biri olarak okuyucuya tanıtılmıştır. Suna'yla yaşanmışlıkları hep çekinceli ve gizli olmuş, evlilikleri monoton ve isteksiz bir biçimde yürümüştür. Yapıtta Suna yaptığı bu yanlış evliliği, daha sonrasında “Adam” ile yaşadığı çatışmaları ve mutsuzluğunu, kasaba uzamında dünyayı ve insanları tanıyamamasına ve gençliğine bağlamaktadır. *“Balkon ve saksı çiçekleri. İşte her şey yerli yerinde. Tüm nesnelere. Yaşamımızı kolaylaştırıp güzelleştirmesi gereken tüm tahta, bez, alüminyum nesnelere. Turuncu kollu koltuklar. Teneke karyolada birlikte yatıyorsunuz artık, biraz dar ama ne gam... Mutlu muyuz? Elbette.” (Aral,62).*

Küçük detaylardan mutluluk duyarak başlayan, Adamın karakterini henüz benimseyememiş Suna, Su tarafıyla yaklaştığı herşeye kolayca adapte olup alışabilmiştir. Ne var ki kişiliğinin diğer tarafı onu kaçmaya, memnuniyetsizliğe ve özgürlüğe sürüklemiş, toplumun biçtiği yaşamı reddetmeye yöneltmiştir.

“Nice genç kızın, kadının yaşamını köreltmiş, canlılığını, yaşama coşkusunu, yeteneklerini boğup atmış bu ‘hanımlık-hanımfendilik’, evlilik kavramının, yalnızca erkeklerin yararına uydurulmuş ama onlar için bile son derece sıkıcı, kapalı, soluk alıp vermez bir tanım olduğu ne yazık ki bugün bile anlaşılamadı. Turan’a bacaklarımı gösterseydim keşke, sonra elimi tutmak isteyen den çekmeseydim elimi. O zaman yolum o odaya düşmezdi. O zaman sevişeceğim erkeği yatılı bir kız okulunun küf kokan koridorlarında değil, başka yerlerde arar bulurdum.”(Aral, 60)

Ayrılık ve şiddetle son bulan, yapıt boyunca odak figürün hayatında çok önemli bir yere sahip olan diğer figür ise, Ayhan'dır. İstanbul'daki hayatına alışmış ve kendi ayaklarının üzerinde durabilen,

güçlü kadın izlenimini oluşturmuş Suna için Ayhan'la yaşadığı evlilik, eski anılarını ve yaşanmışlıklarını geride bırakmasına yardımcı olmuştur. Çok iyi eğitim görmüş ve yurt dışında yaşamış olan Ayhan, toplumun dayattığı iyi veya kötü çoğu şeye karşı çıkan, Suna'nın "Na" seslenen bir kişidir. "Adam" ile evliliğinin yanı sıra, aşkın, tutkunun, karşılıklı paylaşımların ve canlı bir evliliğin olması, Suna'nın karakterindeki bölünmelerde önemli rol oynamıştır. Her ne kadar özgürlükçü ve modern tarafı ile hareket etmek istese de Suna, önceki evliliğinde olduğu gibi bir türlü, iç hesaplaşmalarından ve saplantılardan kurtulamamıştır. Ayhan, evliliğin sadece göstermelik olduğunu ve topluma uyum sağlamak için gerçekleştirilen bir eylem olduğunu düşünmektedir. Ona göre birey bağımsız olmalıdır, evlilik, bağlılık ve başkasının sırtından yaşamaktan çok, karşılıklı paylaşım ve zevk unsurudur.

"Biliyorsun baştan konuştuk, olmazsa ayrılırız demiştik, sanırım olmayacak, diyor. Yürütemeyeceğiz. Geleneksel olarak bir kocaya sahip olan ve böylece onun üzerine ömür boyu hak kazanmış bir kadın gibi algılıyorsun birlikteliği sen. Buna dayanamayacağım. Boğuyor beni bu durum. Hayır, olmayacak. Erkek ailenin başkanıdır, kadın onun en yakın yardımcısıdır diye bellettiler hep sana, ama yanlış. Kadın ve erkek aynı evde yaşayan iki pansiyonerdir." (Aral,101)

Suna, hayatına Onur'un girmesi ile birlikte, eski alışkanlıklarını ve kendini zayıf kılan tüm yönlerini kenara bırakmıştır. Ayhan'ın özgürlüğüne düşkün yönlerinin de etkisiyle Suna, evlilikten sıkılmış ve aradığı mutluluğu bulamamaya başlamıştır. Tıpkı ilk evliliğinde olduğu gibi, kendisini boşlukta hissetmiştir. İç dünyasında yaşadığı çelişkiler, Suna'yı önünde sonunda yıkıma ve yalnızlığa itmiştir. *"Kendimi sevmiyorum, diyorum, iki ayrı yaşamım, iki ayrı kişiliğim var sanki. Bölündüm. Paramparçayım"*(Aral, 295). Her ne kadar her ilişkiye başladığında çok istekli görünüp mutlu olacağını düşünse de Suna için, mutluluk kavramı çok kısa bir zaman dilimidir. Zaman ilerledikçe Suna yeni heyecanlara ve yeni ilişkilere açık hale gelir, çünkü her ne kadar "Su" tarafı onu evcil ve uysal olmaya zorlasa da "Na" tarafı bitmek bilmeyen bir özgürlük arayışı içerisindeydi.

3.2. Aşk ve Sadakat:

Bu iki kavramın çatışması, yapıt boyunca ikilik oluşturan ve sonunda Suna'nın bölünmüşlüğüne git gide daha da tetikleyen en önemli faktör olmuştur. Suna'nın bir yandan Ayhan'a duyduğu büyük bağlılık ve sevgi, öte yandan Onura duyduğu tutkulu aşk, odak figürü arada bırakmıştır. Ayhan, odak figürün birçok yönden sadakatle bağlı olduğu, yaşamaktan zevk aldığı insandır. Zaman ilerledikçe Suna mutluluğu başka yerlerde ve farklı insanlarda aramaya başlayınca, karşısına Onur çıkar. Onur, Suna'nın yeni düzen kurma ve her anlamda özgür olma isteğini karşılayan insandır. Ona karşı duyduğu tutkulu aşk gün geçtikçe artmaya başlar. Onurunda Sunaya benzer bir ortamda yetişmiş olması ve kişiliğinin zayıf olması, Sunayı içinden çıkılmaz bir melankoli haline sürükler. Onurun toplum baskısıyla evlendirildiği Güler ve iki çocuğu vardır. Her ne kadar Sunaya bağlılık hissetse de, ailesini ve ona muhtaç olan karısını bırakmayı göze alamaz. “Sevmeyi” ve “Sevilmeyi” öğrenemediğini dile getiren Onur, her ne kadar bu eylemi Suna'da yaşamış olsa da Sunaya istediği ilgiyi gösteremez ve bu odak figür için hüsrarla sonlanan bir ilişki daha olur. Topluma karşı olan tepkisi ve Su tarafının iyice bastırılması ile beraber, hırçınlığı, özgürlüğe olan düşkünlüğü iyice artan Suna, düştüğü kaybolmuşluk hissi ile birlikte, kimsenin duygu ve düşüncelerini önemsememeye başlar. Öyle ki toplumda karşı çıkılabilecek hangi değer ve düşünce varsa, kendisini onu uygular ve desteklerken bulur. Suna'nın bu tutumu hem Ayhan hem de Onur için çok yıpratıcı olur. Suna'nın Ayhan'a karşı olan duruşu, Ayhan'ın sert ve bağımsız karakterini sarsar, onu da kendinden emin olamama durumuna ve bunalıma sürükler. Aynı zamanda Onur'un hayata karşı duyduğu nefrette iyice artar, en yakın arkadaşı Ayhan'ı kaybetmesi ile birlikte, yapıttaki tüm figürler arasında geri dönüşü olmayan çatışmalar başlar. Kısacası Suna, başarısız ilişkileri ve yıpranmış ruh haliyle, herkesi büyük bir kaosun içine sürükler.

“İşte yapyalnızım. Hem Ayhan'ı, hem Onur'u özleyerek. Biri olmadan öteki de yer alamıyor yaşamımda işte. Onur'la ne kadar mutluydum... Ayhan bu mutluluktan pay alıyordu. Bu hiçbir sağlam dayanağı olmayan aşkın bende yarattığı sevinçten, canlılıktan hakkı olanı alıyor, karşılığında ölçü, önlem, düzen, kararınca bir kayıtsızlık gibi Onur'u bana daha da yakın kılacak güvenceler sunuyordu” (Aral, 316)

“Ama biz, ben ve Ayhan, Onur ve ben öyle yorgunuz ki artık ne özen, ne özveri gösterecek gücümüz var. Tükendik. Var olan roller, kalıplar, yargular, düzenler ve düzensizlikler içinde, kendi çizgimizde dümdüz yaşayıp gitmeye çalışıyoruz. Yanlılıklar yapmaktan çok korkarak alışmış oyunları oynuyoruz. Ne kadar sıkıcı bütün bunlar... Sıkılıyoruz elbette ve sıkıldığımızda biri bizi tutkuyla sevsin ve sevilmeye değer olmak düşüncesi yüzünden ayrıcalık kazanalım istiyoruz. Açıklamak zor bu karmaşayı işte, görüyorsun...” (Aral,246)

4) SONUÇ:

İnci Aral’ın “Ölü Erkek Kuşlar” adlı yapıtında, aidiyetsizlik ve kimlik sorunu, kadının toplumdaki yerinin tüm figürlere ve yapıtın gelişimine nasıl etkili olduğu işlenmiştir. Odak figürün çocukluğuna dayanan nedenlerden dolayı bölünmüş olan kimliği, kendisiyle sürekli olarak yaşadığı iç sorgulayışlar, yapıt süresince diğer figürleri de etkileyerek büyük çatışmalara dönüşmüştür.

Suna, her ne kadar iç hesaplaşmalarının sonunu getiremese de yaşadığı ilişkilerin başarısızlığı, iki tarafına geri dönüşü olmayan bir biçimde hırpalaması, sonunda kendini tüm ilişkilerden soyutlamasına sebep olmuştur. Suna, nevrotik ve bunalımlı hali ile sürdürdüğü tüm ilişkilerin sağlıklı olmadığını, asıl sorunun toplumun üzerinde kurduğu baskıdan çok iç huzurunun eksikliği olduğunu anlamıştır

Suna’nın iç hesaplaşmasına bağlı olarak Ayhan ve Onur’un da hayatında yarattığı yıkım ve çatışmalar büyük olmuştur. Kendinden emin, bağımsız ve güçlü bir karakter ile hayatını sürdüren Ayhan’ın Suna ile olan evliliği kendisinin de içinden çıkamadığı bir karakter bölünmesine itmiştir. Aynı zamanda Onur’un Güler ile olan evliliği bozulmuş, Suna ile etkileşim içinde olan tüm figürler hem toplum baskısından hem de kişilik bozukluğundan zarar görmüştür.

Yapıtın sonunda yine doğduğu gibi küçük bir kasaba uzamına dönen Suna, yaşadığı olaylar sonucu bir sarsıntı yaşar ve kendini her şeyden soyutlayarak gerçek huzuru ve mutluluğu bulmaya çalışır. En sonunda nefret ederek ayrıldığı kasaba uzamına ve geleneksel yapıya dönmesi yapıttaki ironiyi

vurgular. Her ne kadar uzun bir süre benliğinden ve yetiştiği topraklardan kaçma dürtüsü ile hayatını şekillendirmiş olsa da Suna, başladığı yere dönerek kendini iç çatışmalardan kurtarabileceğini anlar.

Yapıtta, aidiyet sorunsalının, iletişim eksikliğinin ve karakter bölünmüşlüğünün birey üzerindeki etkileri anlatılırken, insanın süregelen iç hesaplaşmalarının bitmemesinin nasıl büyük çıkmazlara sürüklediğini kanıtlamıştır. Bireyin iç huzuru ve düzeni kuramadığı sürece, toplum baskıları ile şekillendirilen hayatın nasıl çatışmalara ve yıkımlara sürükleyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA:

- ARAL, İnci. Ölü Erkek Kuşlar. Kırmızı Kedi Yayınevi: İstanbul,1991.